

RREPUBLIKA E KOSOVËS	REPUBLICA KOSOVA
GJYKATA SUPREME E KOSOVËS	VRHOVNI SUD KOSOVA
G.J.A-Su.A	21912023
Dt:	09.10.2023
PRISHTINË - PRIŠTINA	

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA

Vrhovni sud Republike Kosovo, na Opštoj sednici svih sudija, na osnovu člana 26 stav 1 tačka 1.4 Zakona o sudovima (Zakon br. 06/L-54), od 09. oktobra, jednoglasno donosi ovaj :

PRAVNO MIŠLJENJE

U vezi sa zahtevima nastavnika za naknadu na osnovu kvalifikacija (licenciranja), za naknadu na osnovu inflacije i vremenski period u kojem se primenjuje Kolektivni ugovor u obrazovanju na Kosovu, br.105, od dana 22.01.2021.

- I. Za zahteve nastavnika za naknadu na osnovu kvalifikacija (licenciranja), naknada se vrši prema uslovima i kriterijumima utvrđenim Odlukom Vlade Republike Kosova br. 01/33, od 29.08.2008.
- II. Zaposleni na osnovu Kolektivnog ugovora o obrazovanju na Kosovu od 18.04.2017.godine i Kolektivnog ugovora o obrazovanju na Kosovu od 22.01.2021.godine, imaju pravo da im se procenat inflacije uraćuna u zaradu na osnovu stope inflacije svake godine, prema Statističkom zavodu Republike Kosova, kako je definisano članom 35. tačka 10. ovih sporazuma.
- III. Kolektivni ugovor o obrazovanju na Kosovu zaključen 22.01.2021. godine, koji su potpisale organizacije zaposlenih (Udruženi sindikat obrazovanja, nauke i kulture i

Vlada Republike Kosovo – Ministarstvo prosvete, nauke i tehnologije), primenjuje se u vremenskom periodu od 22.01.2021 do 21.11.2022.

Obrazloženje pravnog mišljenja

Vrhovni sud Kosova je u svojoj sudskej praksi, prilikom ocenjivanja zakonitosti odluka nižestepenih sudova, utvrdio nejedinstvenu praksu po pitanju zahteva nastavnika za naknadu po osnovu kvalifikacije (licenciranja). Nejedinstvena praksa nižestepenih sudova odnosi se na pitanje da li se naknada po osnovu kvalifikacije vrši prema uslovima i kriterijumima utvrđenim Odlukom Vlade Republike Kosova br.01. /33, od 29.08.2008, ili Kolektivnog ugovora o obrazovanju na Kosovu od 22.01.2021. Naime, za isto pitanje imamo pomenutu odluku koja je i dalje na snazi i kolektivni ugovor o obrazovanju, kojim je regulisano pitanje naknade nastavnika po stručnoj spremi, ali odredbe kolektivnog ugovora koje su ovo regulisale pitanje se ne tretiraju kao obavezne odredbe za stvaranje obaveze u naknadi prema osnovu kvalifikacije. Pored ovoga, u sudskej praksi su iznete dileme oko toga da li je utvrđeno regulisanje kolektivnim ugovorom o obrazovanju obavezujući za ugovorne strane kada se raspravlja o tome da li radnici imaju pravo na procenat inflacije po osnovu stopa inflacije na svakih 5 godina, i večno pitanje koje se postavlja u sudskej praksi ima veze sa vremenskim periodom u kome se primenjuje Kolektivni ugovor o obrazovanju na Kosovu br.105 od 22.01.2021. Naime, za isto pitanje imamo pomenutu odluku koja je i dalje na snazi i kolektivni ugovor o obrazovanju i vaspitanju kojim je regulisano pitanje naknade nastavnika po stručnoj spremi, ali odredbe kolektivnog ugovora koje su regulisale ovo pitanje nisu tretirane kao odredbe sa obaveznim karakterom za stvaranje obaveze naknade po osnovu kvalifikacije. Pored toga, u sudskej praksi su iznete dileme oko toga da li je propis definisan kolektivnim ugovorom o obrazovanju obavezujući za ugovorne strane kada je u pitanju da li radnici imaju pravo da uračunavaju procenat inflacije po osnovu stope inflacije svake godine, kao i drugo pitanje koje je pokrenuto sudskej praksom odnosi se na vremenski period u kome se primenjuje Kolektivni ugovor o obrazovanju na Kosovu, broj 105 od 22.01.2021.

Nadležnost Vrhovnog suda Kosova za davanje pravnog mišljenja u slučajevima kada postoji nejedinstvena praksa sproveđenja zakona od strane redovnih sudova, ili osporavanja sproveđenja i tumačenja zakonskih odredbi, određena je Zakonom o sudovima. Članom 27. ovog zakona, utvrđeno je da opšta sednica svih sudija Vrhovnog suda Kosova ima pravo da donosi načelne stavove, pravna mišljenja i uputstva kojima se promoviše jedinstvena primena zakona, dok potreba da se ovo pitanje rešava kroz mišljenje zakona je proteklo kao predlog i zaključak Vrhovnog suda, nakon pregleda, analize i ocene značajnog broja sudskih odluka nižestepenih sudova, kao i iz kontinuiranih zahteva sudova i sudija, ocenjuje ga sa interesovanjem za standardizaciju sudske prakse tako što se bavi gore istaknutim pitanjima.

Vrhovni sud Kosova ocenjuje da će davanje ovog pravnog mišljenja doprineti, pre svega, ujednačavanju sudske prakse, uspostavljanju standarda zakonitosti u sudskom odlučivanju o postavljenim pitanjima. To je zato što se standardizacijom sudske prakse utiče na zakonitost odlučivanja, efikasnost i kredibilitet javnosti u sudovima.

Obrazloženje za tačku I (jedan) pravnog mišljenja - Pitanje naknade za nastavnike po osnovu kvalifikacija prvo bitno je regulisano Odlukom Vlade Republike Kosova br. 01/33 od 29.08.2008. Na isti način, ovo pitanje je regulisano i Kolektivnim ugovorom o obrazovanju na Kosovu od 18.04.2017. godine, tačnije 22.01.2021. godine, stupio je na snagu Kolektivni ugovor o obrazovanju na Kosovu, gde je članom 7. ovog ugovora predviđen sistem licenciranja i kvalifikacije za nastavnike bez prekida rada, ali je sudska praksa ovu odredbu tretirala po prirode kao deklarativne i neobavezujuće.

Uprkos tome, pitanje naknade na ime kvalifikacije je zahtevano i nastavlja da se traži od nastavnika kako na osnovu sektorskih ugovora o obrazovanju tako i na osnovu odluke Vlade (na snazi do 06.02.2023, nakon što je ukinut Zakonom o platama u javnom sektoru, zakon br. 08/L-196), za koji su u sudskoj praksi stvorene dileme i nejasnoće kako postupiti u takvim slučajevima, naime u sudskoj praksi postoje različita tumačenja, ocene i načini odlučivanja, u vezi sa činjenicom da se naknada kvalifikacije vrši prema uslovima i kriterijumima utvrđenim odlukom ili kolektivnim ugovorima o obrazovanju.

Stav Vrhovnog suda Kosova je da u ovakvim slučajevima pitanje naknade nastavnika po osnovu kvalifikacija (licenciranja) treba da se rešava prema uslovima i kriterijumima utvrđenim odlukom Vlade, pošto je ova odluka bila na snazi do 06.02. 2023. godine, zatim način na koji je regulisano pitanje povećanja plate po stručnoj spremi i obaveze koje su utvrđene odlukom, razlikuju se od načina na koji je ovo pitanje rešeno kolektivnim ugovorima o obrazovanju.

U ovakvim situacijama, kada postoji različiti pravni osnovi za isto pitanje, ovaj sud smatra da odluka na ovaj način služi pravnoj sigurnosti i razjašnjenju osnova kada nastavnici traže naknadu po stručnoj spremi, u slučajevima kada ispunjavaju uslove i kriterijume, prema utvrđenim načinima licenciranja.

Obrazloženje u vezi sa tačkom II (dva) pravnog mišljenja - U ovoj tački pravnog mišljenja se tretiraju prava radnika da im se u zaradi uračunava procenat inflacije po stopi inflacije svake godine, jer su se po ovom pitanju postavljale dileme u sudskej praksi, da je regulisanje istog utvrđeno sektorskim ugovorima obrazovanja, da li je obavezujući za ugovorne strane?

Kolektivni ugovor o obrazovanju od dana 18.04.2017 i Kolektivni ugovor o obrazovanju na Kosovu, na osnovu člana 35. tačka 10. Je utvrdio da : "*Za svaku godinu se prati stopa inflacije na osnovu Zavoda za statistike Republike Kosova i procenat (%) e inflacije se uračunava u zaradu*"

Ovaj sud ocenjuje da odredba kao takva nije deklarativne prirode, već je načinom na koji je formulisana jasno je definisala opšta pravila i zarade kao i finansijske obaveze, gde su, pored naknade za prekovremen rad, putni troškovi, naknade za radni staž, jubilarnu i prateću zaradu, uključeno je i pitanje uvođenja inflacije u zaradu, prema stopi inflacije svake godine koju izveštava Agencija za statistiku. U ovom slučaju, nije u izboru ugovorne strane da li će ili ne sprovesti odredbu ili obaveze preuzete ovom odredbom, već stvara obavezu u sprovođenju i shodno tome pronalaženju finansijskih mogućnosti za sprovođenje obaveza preuzetih kako je definisano odredbama člana 35. Kolektivnih ugovora o obrazovanju od 18.04.2017. i 22.01.2021.

Obrazloženje u vezi sa tačkom III (tri) pravnog mišljenja - U ovom stavu pravnog mišljenja data je ocena ovog suda u pogledu vremenskog važenja Kolektivnog ugovora o obrazovanju od 22.01.2021.

Iz analize odredaba Kolektivnog ugovora o obrazovanju od 22.01.2021.godine proizilazi da su potpisnici ovog ugovora saglasni da potpišu ugovor od 22.01.2021.godine, koji je stupio na snagu danom potpisivanja uz prestanak kolektivnog ugovora obrazovanja koji je bio na snazi do ovog datuma, i to ugovor od 18.04.2017.

Ugovorna strana, Ministarstvo prosvete, nauke, tehnologije i inovacija, je 21. novembra 2022. godine izdala obaveštenje o raskidu kolektivnog ugovora od 22. januara 2021. godine, ali i pored toga što je jedna od ugovornih strana je obavestila o raskidu ugovora, predmeti su u kontinuitetu predstavljeni u sudovima od strane zaposlenih koji su tražili ostvarivanje prava definisanih ovim ugovorom, pa su se u sudskej praktici stvarale dileme i neizvesnosti kako postupiti u takvim slučajevima, odnosno kako se predmeti tretiraju koji su u postupku pre i posle obaveštenja o raskidu ugovora.

U kontekstu ovog ugovora, konkretno člana 41., ugovorne strane su utvrdile da: "*Sporove između partnera iz Kolektivnog ugovora, koje nisu uspeli da reše socijalnim dijalogom, rešavaju Komisija za mirenje i Arbitražna komisija*". U ovom slučaju, jedna od ugovornih strana je obaveštenjem od 21.11.2022. godine izjavila da će raskinuti ugovor, dok je druga ugovorna strana u ovom slučaju Ujedinjeni sindikat obrazovanja, nauke i kulture Kosova (USONKK) još nije dokazao da je preuzeo bilo kakav korak u pravcu osporavanja raskida ugovora, ili je koristio mehanizme predviđene ugovorom za rešavanje sporova između njih. Vrhovni sud Kosova, ocenjuje da za sada ne može biti predmet ovog pravnog mišljenja, pitanje raskidanja kolektivnog ugovora o obrazovanju od strane jedne od ugovornih strana, odnosno postupak i pravni osnov raskida ne mogu se oceniti, budući da su ugovorne strane svojom voljom u trenutku zaključenja ugovora utvrdile međusobna prava i obaveze, eventualne sporove oko sprovodenja ugovora i mehanizme rešavanja sporova oko izvršenja ugovora. U takvim okolnostima, ovaj sud ocenjuje da se predmeti zaposlenih u vezi sa ostvarivanjem prava iz ovog ugovora rešavaju po ovom ugovoru i to do 21.11.2022. godine, kada je isti odvojen od jedne od ugovornih strana, uzimajući i obzir gore navedene razloge.

(*Pravno mišljenje usvojeno na Opštoj sednici Vrhovnog suda od 09.10.2023.*)

